

УДК 9(Укр)

**ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРНЕТУ ПРИ ДОСЛІДЖЕННІ ОКРЕМИХ
ІСТОРИЧНИХ ПИТАНЬ: ПОЛЕ КРУТЯНСЬКОГО БОЮ**

**В.Г. Шевченко, викладач ВП Національного університету біоресурсів і
природокористування України «Ніжинський агротехнічний інститут»**

Досліджено проблему використання сучасних інтернет-технологій у навчальному процесі при вивченні історичних питань.

Ключові слова: *інтернет-технології, бій під Крутами, залізничні шляхи, історичні карти.*

Після крутянського бою пройшло 96 років. За цей час написано десятки наукових статей. Всі вони з'ясовують значення бою, сили сторін, результати. Основна увага приділяється політичній складовій крутянського бою. Великий вплив на дослідження має політична ситуація в Україні а також зовнішньополітичні чинники. Тому інші проблеми залишаються поза увагою дослідників.

Мета статті – 1) простежити історичні зміни місцевості, на котрій відбувався бій, з використанням загальнодоступних ресурсів мережі інтернету; 2) можливості залучення студентів до дослідницької діяльності для покращення якості знань.

Дослідження бою в основному здійснювалося через спогади учасників події. Публічні спогади мали можливість залишити лише ті, котрі опинилися за межами радянської України. В них не було можливості опинитися на полі бою і побачити зміни місцевості. Дослідники-сучасники бою теж перебували за кордоном, не мали можливості оглядати місце битви. Учасники бою, котрі жили в СРСР, не те, що нікому не розповідали про власну участь а приховували та викреслювали з власної біографії події боротьби за українську незалежність. Страх перед сталінським режимом не дозволяв радянським дослідникам наблизитися до цієї тематики. Тому виник історичний парадокс: люди, котрі жили поряд з місцем історичної події, втрачали пам'ять про неї; а українці, котрі мали можливість говорити, друкувати статті про крутянців, не мали можливості бачити та вшановувати місце бою. Дослідники незалежної України, отримавши нову тему для вивчення, звертають увагу на головні моменти, котрі мають політичне та морально-виховне значення для сучасників, приймають участь у політичних та патріотичних заходах.

Важливим моментом для сучасних дослідників а також небайдужих громадян є відвідування Меморіального комплексу «Пам'яті героїв Крут», відкритого 25 серпня 2006 р., який до речі, знаходиться не на місці оборони студентів та гімназистів. На увагу заслуговують спроби здійснити реконструкцію бою в 2008 р., ідея зняти художній фільм. Всі ці дії повинні максимально відповідати історичній реальності.

Отже важливо з'ясувати характер та обставини змін поля бою, щоб розуміти всі умови в котрих перебували українські бійці.

Найбільш важливим чинником бою є використання залізниць. Для початкового етапу радянсько-української війни взагалі характерний термін залізнична війна. В даному випадку ми маємо бій на вузловій станції Крути, котру перетинають магістральна залізниця Київ-Бахмач та вузькоколійна Чернігів-Ічня-Прилуки. «Напередодні наша 4-та сотня 1-ї Укр. Військової Школи була в окопах, які зробив Студентський Курінь за день по залізниці Чернігів-Ічня-Прилуки, що перетинала головну магістраль Київ-Бахмач»¹. «Жваво почали строїти примітивні окопи по залізниці Чернігів-Ічня, що перетинає біля Крут колію Київ-Бахмач»².

Вузькоколійну залізницю ми можемо не тільки побачити в спогадах учасників а також на схематичних зображеннях самого бою. (Див. малюнок 1.)

Для сучасної людини досить дивно виглядає що вузловою станцією були Крути а не Ніжин. Тим більш цікавим є дослідження цього питання.

У 1882 р. торгівельний дім фірми «Стульгинський і К» з Санкт-Петербурга звернувся в Прилуцьку повітову земську управу з запитом про побудову залізниці від Ніжина до Прилук. Але всі ці пропозиції не могли пробитись через могутність і впливовість товариства Курсько-Київської залізниці, її головного управителя і власника фон-Дервіза. В 1893 р., через 11 років після першого плану побудови залізниці, Круто-Пирятинська вітка Курсько-Київської (пізніше Московсько-Кієво-Воронізька) залізниці почала перевозити пасажирів і вантажі³. У 1891 р. від станції Крути Московсько-Київсько-Воронезької залізниці в бік Чернігова поклали вузькоколіяку довжиною 76 верст.⁴

Схема залізниць відображена на карті залізничних доріг Російської імперії 1912 р. (Див. малюнок 2.)

Але залізниця виявилася нерентабельною, «перевозка грузов по узкоколейке обходилась настолько дорого, что выгодно было доставлять товары по железной дороге в Гомель, а оттуда на лошадях - в Чернигов»⁵. В умовах революційних подій 1917 р. залізниця фактично перестала використовуватись. Тільки з літа 1923 р. відновлено пасажирське сполучення від Крут до Чернігова. А вже в 1925 році було побудовано стандартну колію Ніжин-Чернігів та 1930 р. Прилуки-Ніжин. Це відображено на карті Української РСР 1939 р. (Див. малюнок 3.)

Вузькоколіяку було розібрано для потреб будівництва нових залізниць. Насип від вузькоколійки залишився, і ще певний час мав стратегічне значення. В 1955 р. військовоє відомство США надрукувало карти території СРСР де позначена вузькоколіяка як «розібрана залізниця». (Див. малюнок 4).

Таким чином, в рамках дослідження, вдалося охопити декілька тем з історії України: Українські землі в другій половині XIX ст.; Українська державність 1917-1921 рр.; Українська СРР в умовах нової економічної політики 1921-1928 рр.

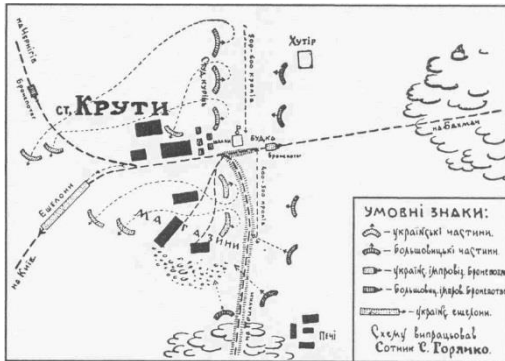
Зараз місцевість є можливість оглядати з супутника, та порівнювати з попередніми картами та схемами. (Див. малюнок 5).

Такого роду дослідження є можливість здійснювати в інтернеті в рамках навчального процесу без відвідування архівних установ, спеціалізованих бібліотечних фондів. Сьогоднішні студенти є достатньо підготовлені як технічно так і методично для роботи в інтернеті. Сучасний викладач повинен допомогти студенту розумно використовувати інтернет-технології для здобуття знань та зацікавити до наукової діяльності.

Для розробки дослідницьких завдань необхідно регулярно здійснювати моніторинг інтернет-ресурсів. Визначати зміст та напрямки діяльності.

Висновки. Завдяки інтернету розширилися можливості дослідницької діяльності студентів. Урізноманітнення форм навчання сприяє зацікавленню студентів та поліпшує засвоєння матеріалу.

СЕКЦІЯ 3
«Освітні інновації в контексті сталого розвитку
агропромислового виробництва України»

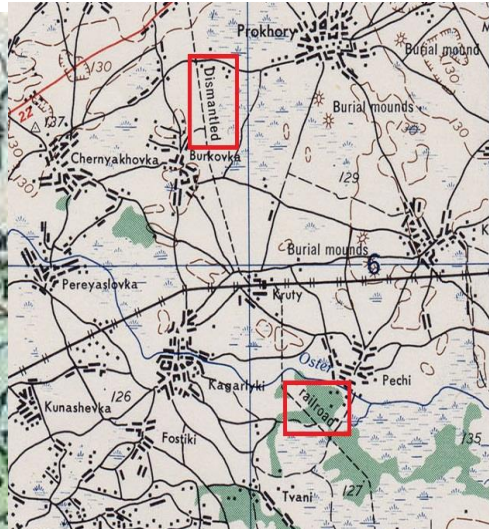
Малюнок 1

Малюнок 2

Малюнок 3

Малюнок 4

Малюнок 5

Список використаної літератури:

**Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні тенденції соціально-економічного розвитку агропромислового
виробництва України в контексті інтеграції у світову економіку»**

1. Михайлик М. День 16 січня 1918 р. (ст. ст.) // Літопис Червоної Калини. - 1932. - № 2. - С. 11-13.
2. Михайлик М. Виступ Першої Української Військової Школи 11 Літопис Червоної Калини. - 1932. - № 3. - С. 18-22.
3. <http://www.pryluku.com/index.php/istoriya/4-istoriya/181-2009-04-21-10-05-53.html>
4. http://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%A7%D0%B5%D1%80%D0%BD%D1%96%D0%B3%D1%96%D0%B2_%28%D1%81%D1%82%D0%B0%D0%BD%D1%86%D1%96%D1%8F%29
5. Энциклопедия узкоколейных железных дорог бывшего СССР «Младший Брат» <http://narrow.parovoz.com/emb/index.php?ID=167>

**ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ИНТЕРНЕТА ПРИ ИССЛЕДОВАНИИ ОТДЕЛЬНЫХ
ИСТОРИЧЕСКИХ ВОПРОСАМ: ПОЛЕ КРУТЯНСКОГО БОЯ**

В.Г. Шевченко, преподаватель ОП Национального университета биоресурсов и природопользования Украины «Нежинский агротехнический институт»

Исследована проблема использования современных интернет-технологий в учебном процессе при изучении исторических вопросов.

Ключевые слова: интернет-технологии, бой под Крутами, железнодорожные пути, исторические карты.

**USING THE INTERNET WHEN RESEARCHING SOME HISTORICAL QUESTIONS:
BATTLE FIELD KRUTYANSKOHO**

Vladimir G. Shevchenko, teacher SS National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine

«Nizhyn Agrotechnical Institute»

The problem of using modern Internet technologies in the educational process in the study of historical issues.

Keywords: internet technology, the fight when cool, railways, historic maps.